

Skovdyrkeren

Nr. 31
Februar 2015

SKOVDRKERNE

Juletræerne 2014: Normale tilstande har indfundet sig

Sidste år skrev vi en artikel, som hed "På vej mod normale tilstande", hvor vi fulgte op på sæsonen 2013. Afhængigt af, hvordan "normalen" defineres, kan vi efter sæson 2014 nok sige, at den nu har indfundet sig.

Grøn vinter. Lidt regn, men ingen sne. Altså fornuftige forhold for oparbejdningen. Foto: Skovdyrkerne Fyn

Af skovrider Ulrik Nielsen, Skovdyrkernes VidenCenter for Juletræer

Priserne på juletræer fluktuerer traditionelt over en periode på 10-12 år, og efter nogle år med særdeles gode priser har vi de sidste år haft mere "normale" – det vil sige gennemsnitlige – markedsforhold.

Langstrakt salgssæson

Som forventet blev salgssæsonen lang og stod på indtil december. Det sene eftermarked, som ofte har givet

en god sidste afsætning, blev i år af begrænset størrelse. Kunderne har hele tiden foretaget et forsigtigt indkøb.

De fleste tilbagemeldinger fra vores kunder ude på eksportmarkederne går da også på, at der blev udsolgt på salgsstederne rundt om i Europa, og at man har haft en god sæson – i øvrigt uden store prisfald i detailledet.

Det sidste er et godt udgangspunkt for sæson 2015.

Stabilt salg

Det samlede salg for alle foreningerne ligger en smule under sidste års niveau. Alle foreninger melder, at medlemmerne har fået solgt ud af gode træer over 125 cm. De producenter, der har fulgt vores råd, og som fokuserer på at producere træer af god kvalitet og højde, har faktisk haft en god sæson, hvor der relativt tidligt blev udsolgt til fornuftige priser.

Men det må erkendes, at afsætningen af mindre træer af ringe kvalitet og 3./4.-sorteringstræer blev udfordret i denne sæson. Udbuddet fra mange frostskaadede kulturer fra specielt Sauerland i Tyskland samt Belgien var stort (større end efterspørgslen) og pressede priserne på de ringeste træer, hvilket også gav en vis afsmittende effekt på de gode træer.

Enkelte medlemmer kom derfor ikke af med deres ringeste træer. Det er selvfølgelig ærgerligt ikke at få disse marginale indtægter med, men ser man på det mistede dækningsbidrag, er det dog ofte til at overse. De ændrede prisrelationer og de stigende krav til kvalitet forskubber grænsen for, hvornår man må overveje helt at omlægge en dårlig kultur eller lade den overgå til klip.

De langvarige relationer, som Skovdyrkerne har opbygget til faste kunder, har en stor værdi i et trængt marked. Det tætte samarbejde mellem foreningerne og medlemmerne viser også sin værdi, og i mange tilfælde stod vi som den eneste aftager af juletræer i mindre partier og uens kvaliteter. Vi gør meget for at afsætte alle træer. Men vi oplever naturligvis en prisdifferentiering – store, ensartede kvalitetspartier opnår bedre priser end mindre, blandede partier.

Sæsonen 2015 skydes i gang i slutningen af januar, hvor Green Product deltager i juletræsbranchens største messe i Essen i Tyskland. Som vanligt deltager Green Product i tilsvarende messer i andre europæiske lande i løbet af året.

GLOBALG.A.P.

Efterspørgslen efter GLOBALG.A.P.-certificerede træer steg i 2014 og vil stige markant i 2015. Vi anbefaler derfor endnu flere juletræsdyrkere at få deres produktion

certificeret. Foreningerne er klar til at bistå med opgaven, så træerne kan være certificerede til sæson 2015. En certificering er en simpel og billig måde at profilere sine egne træer i et velforsynet marked.

Vi søger så vidt muligt at indarbejde GLOBALG.A.P.-reglerne i vores almindelige rådgivning, og vi arbejder systematisk med registreringerne for at gøre certificeringen så effektiv og så billig som muligt.

Hvad får kulturen solgt?

Vi får mange tilbagemeldinger fra vore kunder, men også i år oplevede vi, at mængden af reklamationer var begrænset. Det hænger sammen med, at kunderne stort set har fået udsolgt.

Vi har gennem hele sæsonen en løbende og tæt kontakt til kunderne derude, og responsen er god, idet vi anerkendes for professionel oparbejdning og palletering samt præcis levering. Det vil vi gerne fortsat være kendt for, og her spiller det gode arbejde fra medlemmerne og vores tilknyttede entreprenører en stor rolle.

Oparbejdningen skal fremstå meget professionel, og bl.a. skal pallerne være hele, pæne og fri for mudder. 2014 bød heldigvis gennemgående på fornuftige vejrforhold hele vejen igennem.

Vækstsæsonen 2014

En tør sommer begrænsede spredningen af smitsomme svampesygdomme, men blev efterfulgt af et langt fugtigt efterår, som gav lange topskud i mange bevoksninger. Dette har sandsynligvis medført et øget udbud af træer, som ikke kunne gemmes til næste år.

Dele af landet oplevede voldsomme haglbyger, som skadede salgsklare kulturer. Dette medførte kvalitetsforringelser og hos nogle producenter et voldsomt fald i andelen af salgbar træer.

Det varme efterårsvejr gav bekymring for dårlig afmodning, og skovningen blev derfor udsat til sidste øjeblik mange steder. Korrekt oparbejdning og skarp logistik bidrog dog til, at der ikke kom reklamationer pga. nåletab

i det omfang, vi havde frygtet. Sagen trak en del opmærksomhed i pressen, og vi fik lejlighed til at fortælle den positive historie om en dansk eksportsucces.

Kvalitet, kvalitet, kvalitet...

I konkurrence med de store produktioner i udlandet er det først og fremmest kvaliteten, vi skal adskille os på. Et højt udbytte i kulturen giver et højt dækningsbidrag. Derfor er det vigtigt at holde fokus på kvalitet hele vejen igennem produktionen; valg af proveniens, plantekvalitet, pasning og oparbejdning.

Det er dog vigtigt, at man som producent lægger en strategi for, hvor meget man kan overkomme. Tilklipning, formning og andre reparationer skal foretages rettidigt og konsekvent – ellers kan arbejdet være spildt, og man kunne have stået sig bedre ved fra start at have accepteret et lavere udbytte og en mere ekstensiv produktionsform.

Skovdyrkerne står som bekendt til rådighed med rådgivning og entrepris hele året i forbindelse med dyrkning af juletræer, herunder vejledning vedrørende dyrkningsstrategi på den enkelte ejendom. Det samme gælder naturligvis klippegrøntet (se artikel side 6).

Interessante og nyttige kurser for skovejere i 2015

Skovskolen afholder hvert år et antal kurser, som kan være interessante for skovejere.

Kursus-emne	Varighed	Tidspunkt (uge)	Sted
Grundlæggende brug af motorsav	3 dage	Hele året	S+J
Motormanuel træfældning	2 uger	Hele året	S+J
Motormanuel skovning af stort løvtræ	2 uger	Hele året	S+J
Motormanuel oparbejdning af stormfald	1 uge	10 + 41	S
Blokhusteknik	2 uger	4+23+37	S+J
Bygning af bålhuse	1 uge	16	J
Tagkonstruktioner i rundt tømmer	2 uger	12 + 46	S
Forvaltning af småvildt	1 uge	12	J
Forvaltning af hjortevildt	1 uge	13	J
Pleje af givne naturtyper	1 uge	21	S
Pleje af vandhuller	1 uge	36	S
Sprøjtecertifikat skov	2 uger	10	J
Produktion af juletræer og pyntegrønt	3 dage	20 + 36	J
Tynding og beskæring i læhegn og bynære skove	1 uge	4 + 39	S+J

S = Sjælland (Skovskolen i Nødebo). J = Jylland (Skovskolen på Eldrupgård ved Auning)

Der udbydes flere kurser end de nævnte. Alle oplysninger om kursernes indhold og de præcise tidspunkter kan fås på ign.ku.dk/efteruddannelse-kurser/amu-kursusoversigt.

Betingelser og betaling

Alle de nævnte kurser er såkaldte AMU-kurser. For deltagere, som er ufaglærte eller 'faglærte til og med erhvervsuddannelsesniveau', er kurserne stærkt statsstøttede. I så tilfælde er deltagerbetalingen kun omkring 600 kr. pr. kursusuge. Hvis du har en længerevarende uddannelse, kan du ikke få tilskud til deltagerbetalingen, som i det tilfælde for de fleste kurser ligger på mellem 2.800 og 4.200 kr. pr. kursusuge. Tilmelding sker på www.efteruddannelse.dk.

Klippegrøntet 2014: Varm start & 'just in time'-klip

Det blev generelt et godt grønt-år for både medlemmer og foreninger – og for vores kunder. Skovdyrkerne sendte 350 lastbillæs med klippegrønt sydpå uden væsentlige reklamationer trods det varme vejr. Og fremtiden for produktionen vurderes som positiv.

Yngre regulære nobiliskulturer bliver fortsat sjældnere. Vi opfordrer til plantning af nobilis. Foto: Rasmus Fejer Nielsen

Af skovrider Rasmus Fejer Nielsen, Skovdyrkernes VidenCenter for Klippegrønt

Årets første læs klippegrønt blev oparbejdet og transporteret i ganske varmt vejr. Men god tilrettelægning af logistik og klipning umiddelbart før de første oplæsninger gjorde, at varen kom godt frem til de udenlandske kunder.

Risikoen for reklamationer gav ellers anledning til en del bekymringer ved sæsonstart, da oparbejdning og læsning af grønt i lunt vejr altid giver en risiko for nåleskader, fordi det sammenklemte grønt ved plustemperaturer kan udvikle varme under transporten.

Helt overordnet var omfanget af reklamationer i sæsonen ret begrænset, og de udenlandske kunder har gennemgående været tilfredse med kvaliteten i forhold til deres bestillinger.

Dertil kommer, at næsten alle Skovdyrkernes medlemmer – hvor kvalitet og mængde har været til det – har fået klippet deres bevoksninger i bund. Så helt overordnet set har det været en god grøntsæson både for medlemmerne, for foreningerne og for vores kunder.

Sæsonens puls

Sæsonens første læs kørte de første dage i oktober, det sidste læs kørte så sent som den 14. december. Det største pres lå i sidste uge af oktober og i første uge af november, hvor foreningerne håndterer det største antal læs.

Kogleansatser og korte skud

Den tørre afslutning på foråret og den varme sommer gav anledning til ganske mange kogleansatser i nobilis-kulturer i hele landet. Enkelte steder betød kogleansatserne, at der simpelthen ikke kunne klippes – mens der i visse kulturer måtte frasorteres op til 25% af grøntet.

Kogleansatser er et almindeligt forekommende fænomen især efter en (eller flere) tørre somre. Man kan i disse sæsoner ikke klippe i gamle bevoksninger uden at acceptere en andel. Afhængig af placering og af om `ansatsen i øvrigt præger grenen´ vil det normalt være sådan, at 3-5 kogleanlæg accepteres på en del af grenene.

Det betydelige omfang af kogleansatser i 2014 betyder, at der vil sidde kogler et kryds længere inde på grenene i 2015, og dette vil uden tvivl påvirke udbuddet af grønt negativt også i den kommende sæson.

Den tørre sommer betød også, at mange kulturer havde meget korte årsskud på grenene. I nogle bevoksninger var skuddene så korte, at det havde indvirkning på valget af varetype. Oftest er problemet det omvendte – nemlig for lange årsskud. Især for bevoksninger på de bedre jorde.

*Kogleansatser på nobilis. Hvor der var ansatser i 2014, vil der komme kogler i 2015, hvilket kommer til at genere klipningen.
Foto: Rasmus Fejer Nielsen*

Vejret påvirkede mængden

Korte årsskud sammen med et måske lidt lavere vandindhold i grenene vurderes at have betydet en lavere grenvægt. Dertil kommer kogleansatserne. Tilsammen har disse faktorer haft en kraftig indvirkning på den samlede mængde grønt, som kom afsted. Til gengæld har der sammenlignet med 2013 været meget færre tørskader og også færre skader forvoldt af Neonectria.

Marked og afsætning

Foreningernes samlede afsætning af klippegrønt i 2014 lå på ca. 5.000 tons, hvilket er på niveau med sidste år trods ovenstående faktorer. Skovdyrkerne er i kraft af Green Product fortsat den største danske eksportør af grønt.

Den fornuftige afsætning har været et generelt billede ud over landet, og så godt som alle steder er der blevet klippet i bund. Særligt i de unge bevoksninger med rimelige mængder og god kvalitet. Green Product sikrede desuden en lidt stigende markedsandel i liftklip, på trods af at liftklip de senere år generelt har været en mindre efterspurgt vare. Det lykkedes også at opnå en bredere afsætningsportefølje til udenlandske kunder. Desuden har vi realiseret stigende mængder af nichearter som bjergfyr og silkefyr.

Nordmannsgranklip

Sidste år så vi en solid efterspørgsel efter nordmannsgran til klippegrønt. Dette gav forhåbninger om en ny tendens. I år har vi dog set usolgt nordmannsgran i juletræskulturer, hvilket formodentlig skyldes et stort udbud fra frostramte tyske kulturer. Vi er dog relativt optimistiske vedrørende de fremtidige muligheder for disse varer.

Grøntmarkedet generelt

Det hollandske marked endte underforsynet i en kort periode sidst på sæsonen, hvor det lykkedes os at agere hurtigt og sikre ekstra mængder igennem. På landsplan endte enkelte andre aktører i branchen med mindre usolgte mængder sidst på sæsonen, hvoraf lidt blev solgt i kommission på det hollandske marked. De fleste blev nok overraskede over det hollandske marked i år, som gik fra at være underforsynet og til at lukke brat.

Ikke mindst var afsætningen påvirket af det russiske marked, hvor Putin og rublens devaluering også havde en finger med i spillet.

Priserne på nobilis har overordnet holdt niveau fra tidligere år. Vi arbejder langsigtet på at hæve priserne på grøntet gennem god kundeservice og ved at sælge de rette sorteringer målrettet de enkelte kunders efterspørgsel.

På den mellemlange bane – fortsat faldende udbud

Udbuddet af nobilis i Danmark er ikke voksende, og der plantes fortsat kun nobilis i begrænset omfang. Vores fornemmelse er en begyndende knaphed på klip fra

ynge, velpassede og regulære bevoksninger. Både for klippegrøntet og for juletræernes vedkommende ligger Skovdyrkerne inde med branchens måske bedste dyrknings- og økonomikalkuler.

Herudover har vi omfattende praktisk erfaring med dyrkning af nobilis – så hvis du er en potentiel producent af klippegrønt, beder vi dig kontakte os med henblik på rådgivning og eventuelt plantning.

Klippegrøntet giver desuden anledning til en årlig omsætning og tidlige indtægter, som kan være vigtige i en skattemæssig sammenhæng.

Pyntegrøntbranchen i fremtiden

Markederne for juletræer og klippegrønt står overfor forskellige udfordringer fremover, men for begge produktionsgrene vurderes mulighederne for en rentabel forretning fortsat at være god.

Ifølge direktør i Danske Juletræer, Claus Jerram Christensen, vil vi fremover se øgede krav til produktion af kvalitetstræer og til certificering. Foto: DJ

Af direktør Claus Jerram Christensen, Danske Juletræer

Juletræer

Produktionen af juletræer foregår helt overvejende på landbrugsjord. Vi har gode dyrkningsbetingelser for nordmannsgran og den danske produktion på ca. 12 mio. træer tegner sig for ca. ¼ af det samlede europæiske udbud af denne træart. Økonomien i juletræsproduktionen bestemmes helt overvejende af udbud og efterspørgsel på europæisk plan.

Efter en periode med et lavere udbud af nordmannsgranjuletræer i begyndelsen af 00'erne ventes udbuddet af nordmannsgran i de kommende år at stige betydeligt på europæisk plan, mens udbuddet af andre arter som nobilis, rødgrøn og blågran forventes uændret eller at være svagt faldende.

Anvendelsen af juletræer er stabil til svagt faldende på de største markeder. Faldet i efterspørgslen skyldes bl.a. demografiske forhold og ændret forbrugeradfærd, hvor visse befolkningsgrupper fravælger et naturtræ til fordel for intet træ eller et plastiktræ. Juletræstraditionen står dog stærkt på mange nye markeder i Østeuropa, hvorfor disse markeder er interessante for danske juletræsproducenter, ligesom nordmannsgranens markedsandel kan øges på flere kendte markeder.

I de kommende år vil markedet for juletræer derfor være mindre lukrativt end tidligere, da træerne ikke længere sælger sig selv, og kvalitetskravene vil være stigende. Produktion af kvalitetstræer bliver derfor et nøgleord fremover, og for de producenter som magter denne opgave, vil juletræsproduktion også fremover være økonomisk attraktiv.

Udbuddet af nordmannsgranjuletræer ventes at stige i de kommende år, hvorfor der bliver stigende krav til kvaliteten. Foto: DJ

Klippegrønt

Klippegrøntmarkedet kendetegnes af den lange produktionstid, og priserne har over de sidste 10-15 år været relativt konstante, mens høstomkostninger har været svagt stigende. Denne udfordring er mange steder løst gennem brug af selvklippere og salg på roden, hvorved oparbejdningssomkostninger har kunnet reduceres. Danmark producerer mere end halvdelen af det grønt, som afsættes på europæisk plan.

Udbuddet af nobilisklippegrønt er aftagende i disse år, da tilplantningen af nye arealer er mindre end tidligere. Hertil kommer, at flere ældre bevoksninger afdrives,

fordi de er blevet for høje og urentable at klippe i eller ramt af sygdom som f.eks. Neonectria.

Udbuddet af nordmannsgran klippegrønt afspejler i nogen grad afsætningsmulighederne for nordmannsgranjuletræer. I år med god afsætning på juletræer falder udbuddet af nordmannsgran klippegrønt. Med den forventede udvikling på juletræsmarkedet vil det betyde en øget tilgang af nordmannsgran klippegrønt – dog mest i de ringere kvaliteter.

Efterspørgslen efter klippegrønt har over en årrække været relativt konstant til svagt aftagende. Klippegrønt erstattes i mange buketter, borddekorationer og kranser af andre produkter, som enten er billigere, mere holdbare eller blot mere moderigtige. Hertil kommer, at anvendelsen til gravdækning går tilbage, da gravene bliver mindre som følge af øget kremering. Ydermere er udgiften til vedligeholdelse (herunder dækning med gran) af gravsteder sine steder så høj, at mange fravælger denne ydelse. Denne udvikling vil formodentlig også præge klippegrøntmarkedet i de kommende år.

Den samlede økonomi i klippegrøntproduktionen vurderes dog på sigt at være attraktiv både isoleret set, og især i relation til den almindelige skovproduktion, som ofte vil være alternativet på arealerne.

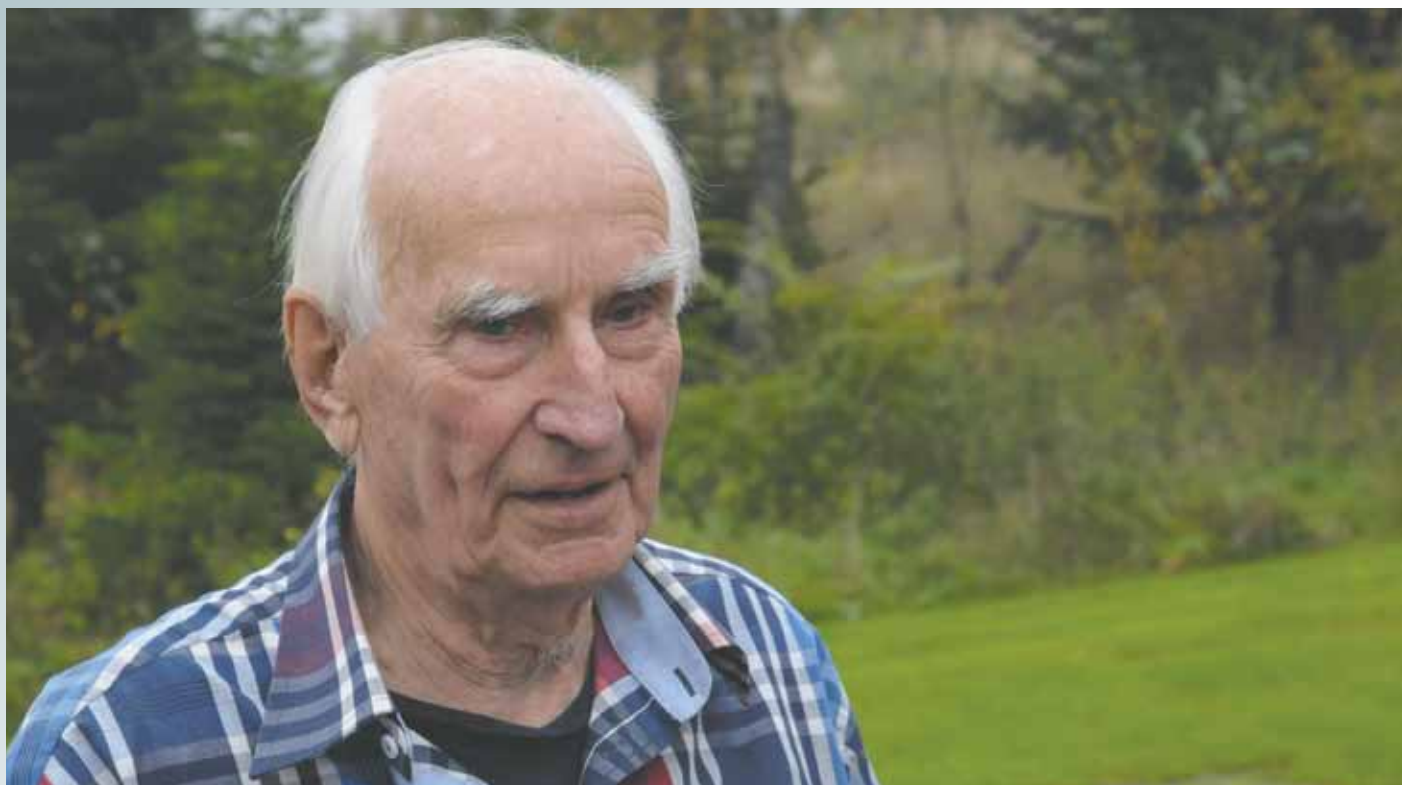
Generelle betragtninger

For især juletræer, men også i stigende grad for klippegrønt, vil der blive stillet krav om en dokumenteret produktion fremover. Dette hænger bl.a. sammen med et øget salg gennem kædebutikker, som gerne vil sikre sig mod dårlig omtale i medierne. Derfor stilles der i stigende grad krav til certificering, og her er GLOBALG.A.P.-ordningen den mest fremherskende for juletræer og klippegrønt.

I tillæg til denne dokumentation af produktionen må man nok også fremover påregne offentlighedens fokus på høst og oparbejdning, der jo i vid udstrækning foregår med udenlandsk arbejdskraft. Her er det vigtigt at overholde de gældende regler på området.

Når man køber ny motorsav i en alder af 93...

Nogle er sejere end andre. Men når man er 6. generation forstkandidat, har udholdt tropernes strabadser i mange år og nu som pensionist har videreuddannet sig til skovarbejder, er det måske ikke underligt, at man er sejere end de fleste. Vi har besøgt Torben Brüel, som bor på en skovejendom på 66 ha ved Gammel Ry.

Sjette generation af Brüel-slægten, Torben Brüel – forstkandidat, ØK-direktør, skovrider og nu skovarbejder.

Når man tager turen mellem Ry og Them står det i juletræernes tegn. Stort set enhver dyrkbar mark er beplantet med nordmannsgran. Og i skovene har den også indfundet sig.

Det er de kuperede midtjyske skove, der for et par hundrede år siden var kendt for sin træskoproduktion, og

hvor de krogede bøgetræer blev brugt som varmekilde i en lokal glasproduktion. Her trives – udover normannsgranen – nu også både douglasgran og rødgran fortrinligt.

Her har Torben Brüel og hans hustru boet, siden han i 1981 gik på pension fra skovriderjobbet på Danmarks største private skovbrug, Frijsenborg og Wedellsborg.

Torben Brüel ved den gamle Hürlimann traktor. Den slæber de 5-600 m³ tømmer ud, som skoves årligt.

Nordmannsgran og nobilis har været ejendommens økonomiske motor. Men ellers består skoven for en stor del af tømmerbevoksninger af nåletræ i forskellige aldre.

Skovdriften

Brüel passer selv skoven. Der skoves årligt 5-600 m³ tømmer, som Brüel slæber ud med en gammel Hürlimann traktor af ukendt årgang. Ved besøget først i oktober er det desuden ved at være tid til klippegrøntet. Der skal klippes 10 ton.

Stormene i 2013 væltede 1600 m³, altså et par års hugst. Heldigvis fortrinsvis spredt fald, som ikke helt ødelægger skovstrukturen eller hugstfølgen. Det er ved at være oparbejdet. Frisavningen af en rødgranstamme i spænd gav desværre Brüel et brækket ben, men det er nu ovre, og der er investeret i en ny motorsav.

Vi diskuterer `bæredygtig skovdrift` og såkaldt `robuste træarter`. Det er ikke begreber, som Brüel er meget imponeret af. Hans erfaring er, at den eneste vækst, der klarer en kraftig orkan, er marehalm.

Trods tidvise stormfald er økonomien i rødgranen stadig god. Hans erfaring efter rigtig mange år i praktisk skovbrug er: `Rødgranen tåler alt undtagen forandring`. Med forandring mener han især kraftige tyndinger. Han anbefaler hyppige og svage tyndinger, der standser i 12-14 meters højde (af hensyn til stormfaren).

Træarternes økonomi

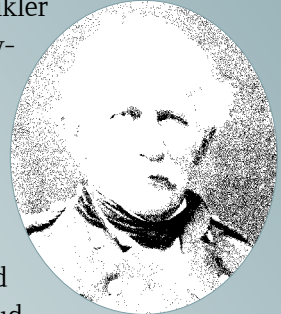
I sin tid som skovrider på Frijsenborg lavede Brüel en række beregninger af økonomien i de forskellige træarter. Beregningerne baserede sig på et betydeligt antal lokale målinger over mange år, og resultaterne stod at læse i 3 artikler på tilsammen 100 sider i Dansk Skovforenings Tidsskrift fra 1969-72. Hovedindholdet er gengivet i boksen på næste side.

(Vi bemærker her, at Dansk Skovforenings Tidsskrift desværre lukkede ned i 1988. De 72 årgange, der nåede at udkomme, indeholdt en guldgrube af praktisk og teoretisk viden om skovbrug skrevet både af forskere og af praktikere – som Brüels ovennævnte bidrag. Tidsskriftet findes sikkert stadig på bibliotekernes magasiner).

Seks generationer Brüel

De produktive nåletræarter, som nu dominerer skovdyrkingen i Danmark – hvor kom de fra? Hvem bragte dem til landet? Det gjorde tyske forstfolk. Og den førende af dem var uden tvivl Georg Wilhelm Brüel, Torben Brüels tip-tip-oldefar. Han var født udenfor Hannover i 1752, blev uddannet i skovbrug, og kom til Danmark i 1777 for i første omgang at lave en plan for familien Reventlows gods Hardenberg på Lolland. Derfra fortsatte han på Christiansæde, Brahetrolleborg, Sorø skovene, de kongelige skove på Lolland-Falster, Petersgaard, Nyborg bys skove m.fl.

Brüelslægten i lige linje. Øverst en silhouet af Georg Wilhelm Brüel, herefter følger Ludvig Friederich Erasmus Brüel, Georg Peter Ludvig Brüel, Ludvig Bang Brüel, Gustaf Ludvig Bang Brüel og Torben Brüel (ungdomsbillete) - alle skovridere med en betydelig indsats i dansk skovbrug bag sig.

I 1788 blev han dansk statsborger, og i 1789 blev han ansat som forstinspektør over de kongelige nyanlæg på de jyske heder, hvor han anlagde den første egentlige hedeskov, statsplantagen Stendalgård, allerede samme år.

Arbejdet med hedeplantningerne blev videreført af hans assistent, Jens Bang, mens han selv vendte tilbage til øerne, hvor han blev overfører på de nordsjællandske statsskovdistrikter. Han blev statsminister C.D.F. Reventlows lærer og medarbejder, og i 1802 udgav han den første lærebog i skovbrug på dansk "Bidrag til den praktiske Forstvidenskab".

De tanker, som G. W. Brüel og de andre indvandrede tyske skovfolk som Johann Georg von Langen medbragte, blev begyndelsen til det, vi kalder "det ordnede skovbrug" i Danmark. Hovedprincippet var, at man regnede med en omdriftsalder på 100 år for de vigtigste træarter, og derfor deltes skovarealet op i 100 lige store kvadrater. Hvis man renafdrev og genplantede ét kvadrat om året, havde man til slut en "normalskov" med lige store ud-

bytter hvert år. Det er det, som i vor tid lidt foragtligt er blevet kaldt Ritter Sport-modellen. Men den har sikret opbygningen af et stadig mere produktivt skovbrug her i landet – bæredygtigt i den forstand, at man for hver ny generation har afleveret et mere vedmasserigt skovbrug til den næste.

Pioneren G. W. Brüel blev stamfader til en lang række forstmænd, der har præget det danske skovbrug i mere end 200 år. Torben Brüel er, som han selv siger, nok 'rosinen i pølseenden', idet ingen af hans børn viderefører den forstlige tradition.

Årene i Østen

Hjemmet i Ry er præget af Torben Brüels 18 år i troperne – i tiden inden han blev skovrider på Frijsenborg. Efter forstkandidateksamen i 1946 gik han ind i ØK, hvor han arbejdede til 1964. Først og fremmest i ØK's teak-koncessioner i det nordlige Thailand. Når man spørger til, om ØK ikke var med til at ødelægge de naturlige teak-

De forskellige skovtræers vækst og økonomi i Danmark

Som skovrider på Frijsenborg lavede Torben Brüel en række beregninger af økonomien i de forskellige træarter. Beregningerne baserede sig på et betydeligt antal lokale målinger over mange år, og resultaterne blev bragt i tre artikler på tilsammen 100 sider i Dansk Skovforenings Tidsskrift fra 1969-72.

Artiklerne blev skrevet i slutningen af 1960'erne – en højrentetid, hvor skovbruget som erhverv ikke så ud til at kunne følge med i den almindelige økonomiske udvikling.

Brüel skrev, at formålet med hans undersøgelser var at begrænse erhvervets pessimisme til bestemte træarter.

Som baggrund for artiklerne samlede han lokale tilvækst- og hugstmålinger for 11 træarter på Frijsenborg gennem næsten 50 år. Disse tal blev kombineret med anerkendte tilvækstoversigter, og resultatet var tal for de enkelte træarter: produktion, økonomi og forrentning.

Ud over de nævnte hovedtal, lavede Brüel en række følsomhedsanalyser af plantetallets, hugststyrkens, omdriftsalderens og prisernes indflydelse på resultatet.

Selv om tallene i dag må tages med et gran salt (Brüel skrev selv, at de kun havde momentan og lokal gyldighed), så er de stadig interessan-

te. Og arternes biologiske tilvækst har i hvert fald ikke ændret sig væsentligt. Det eneste, som man nok vil stille spørgsmålstegn ved i dag, er den ovenud positive økonomi i grandis. Den baserer sig blandt andet på samme tømmerpris, som rødgranen indbringer, hvilket næppe er realistisk – i hvert fald ikke for større partier af ren grandis. Men den vokser fortrinligt, som man ser.

Formålet med beregningerne var at give et bedre grundlag for træartsvalget – den mest vidtrækkende beslutning i al skovdrift.

Brüel er dog opmærksom på, at undersøgelsen ser på træarterne isoleret, og at træartsvalget naturligvis

skove, så er svaret, at i de danske og engelske koncessioner gik alt ordentligt og kontrolleret til. De thailandske skovmyndigheder mærkede de træer, der måtte fældes. Det var ikke ØK's ansvar, at arealerne efter de regulære hugster ofte blev tømt for alt værdifuldt træ af lokale firmaer, der havde bestukket sig til, at embedsmændene så den anden vej.

Det blev en god tid. Udslæbningen af stammerne skete ved hjælp af 100 elefanter. En enkelt gang var Brüel dog tæt på at miste livet til en elefant, der ikke brød sig om at blive vaccineret.

Det skrives i familiens historie, at når Brüel var hjemme på ferie, så måtte han en tur i Zoo for at hilse på elefanterne. Efter 15 år i Thailand blev det til en kortere tid med træindustri i Indonesien og Ghana, hvorefter han altså vendte hjem til Danmark i 1964.

Billedet til højre er fra Brüels 18 år i ØK's skovbrug i Thailand. Hér vaccineres en af firmaets 100 elefanter. Foto: Privateje

også må inddrage andre faktorer som bl.a. ejendommens driftsformål. Samt at den enkelte bevoksning altid må ses som en del af skoven som en helhed.

Eller som Brüel selv skrev om undersøgelsen: "Man spiller i skovbrug som oftest mod to blinde hænder: 1) manglen på objektiv viden om træarternes økonomiske ydeevne, og 2) manglen på objektiv viden om tekniske foranstaltningers produktive effekt dels på den enkelte bevoksning, dels på skovhelheden. Undersøgelsen skal tjene til delvis afdækning af den første blinde hånd, og dermed gøre det nemmere at spille mod den sidste blinde hånd".

Torben Brüel: Nogle træarters ydeevne på Frijsenborg. Dansk Skovforenings Tidsskrift 1969 side 141-165, 1970 side 103-152 og 1972 side 125-174.

Træarternes ydeevne på Frijsenborg

	Gns. Tilvækst m ³ /ha/år	Kasseoverskud 1972-kr./ha/år	Forrentning %
Grandis	28	2155	8,5
Sitkagran	22	1232	6,9
Douglasgran	20	932	6,9
Rødgran	18	930	6,5
Nobilis	18	1176	5,4
Ædelgran	13	706	4,0
Lærk	12	514	6,0
Nordmannsgran	11	521	3,5
Bøg	9	182	1,0
Ask	6	10	0,0
Eg	5	44	0,3

NB: 1 1972-kr. svarer til 6,5 2013-kr.

Grøntindtægter er ikke medregnet i NOB og NGR

Herhjemme igen

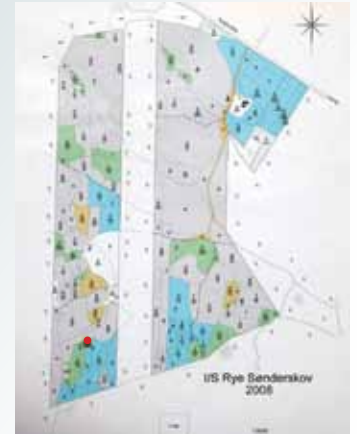
Vi slutter samtalen med at vende tilbage til den aktuelle situation for dansk skovbrug. Brüel finder det komplet tåbeligt, at dansk skovbrug ikke kan certificeres `en bloc`. At hvert eneste skovbrug skal certificeres individuelt, med alt det bureaukrati som følger, er noget pjat.

Skovarealet, sundheden og væksten har været stigende siden 1805, de danske skove passes på fornuftig vis, og statens skovtilsyn er aldrig mange kilometer borte.

Med et par enkelte rettelser i Skovloven ville det være en smal sag at garantere, at dansk skovbrug ikke kunne kritiseres. Men han er med på, at de bynære skove har særlige opgaver, og her skal tages særlige hensyn.

Endelig klager han over, at der er så få af vore ældre skovfolk, der oplader deres røst i den offentlige debat eller skriver deres erfaringer ned.

*En klog detalje:
Når Brüel går i skoven med motorsaven, sætter han en nål i kortet, som hænger i entreen. Nålen viser, hvor i skoven han arbejder.*

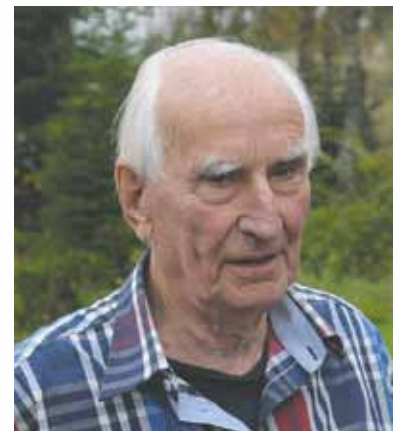
Kan vi mon håbe på et bind med erindringer signeret Torben Brüel? Der må jo være lidt tid mellem skovningerne, og den nye motorsav skulle jo helst ikke slides for hurtigt op. Men foreløbig lyder Brüels forstlige testamente i kort version: `Rødgranen tåler alt undtagen forandring`.

(phi@skovdyrkerne.dk, inkl. fotos)

Medlem af Skovdyrkerne

Torben Brüel

Navn og beliggenhed:	Rye Sønderkov I/S ved Gammel Ry i Midtjylland
Ejer:	Forstkandidat Torben Brüel
Ejendommens størrelse:	66 ha
Driftsformål:	<ol style="list-style-type: none">1. Et årligt overskud – uafhængigt af eksterne svingninger2. Opretholdelse af rimelige reserver i skoven3. En gradvis forøgelse af skovens produktivitet4. En løbende udvikling af skovens æstetiske værdier
Medlem siden:	1961 af Skovdyrkerne Østjylland
Bruger Skovdyrkerne til:	Aktiviteter som kræver specialgrej – f.eks. håndtering af ejendommens flis. Desuden udarbejdelse af skovkort (grøn plan). Salg af klippegrønt og råtræ i et vist omfang. Laver ellers det meste selv, inkl. skovningsaktiviteter, arbejdet med juletræer og grønt samt salg af de fleste af skovens produkter.

Rye Sønderkov v/ Torben Brüel – medlem af Skovdyrkerne Østjylland siden 1961.

Da begrebet `hjemmehørende træarter´ forsvandt

Tre respekterede forskere har trukket tæppet væk under begrebet hjemmehørende træarter. De har i en videnskabelig artikel i *Scandinavian Journal of Forest Research* forklaret, hvorfor en fastholdelse af dette begreb kan blive skadeligt for skovens fremtidige tilvækst og sundhed. Forskerne ledes af den danske trægenetiker, professor Erik Kjær.

Den danske trægenetiker professor Erik Kjær har været en hovedkraft bag undersøgelsen, som konkluderer, at vi kommer til at bruge flere udenlandske træarter i fremtiden, og at det vil være klogt. Her læner han sig op ad et kerner dansk træ – en ask.

I mange af vore tilskudsordninger favoriseres eller ligefrem påbydes brugen af hjemmehørende træarter. I certificeringsordningerne stilles krav om en vis procent hjemmehørende træer. Vi hører det gentaget til hudløs-
hed af naturorganisationer og meningsdannere. I det nye skovprogram der muligvis allerede er på gaden, når dette blad udkommer, må vi sikkert høre det igen:

Hvis vi skal have en rigtig naturlig skov i Danmark, så skal den domineres af hjemmehørende træarter. I den såkaldte `Naturkanon´ kan man således læse: "Skovens hjemmehørende træer og buske er noget af det mest oprindelige natur, vi har. En fokus på skovens hjemmehørende træer og buske er naturens chance for at genvinde tabt terræn".

Hvorfor er så mange så glade for det hjemmehørende?

Det er der flere grunde til. Et fornuftigt argument er, at de hjemmehørende træarter har været her i så mange år – med skiftende klimaforhold – at vi føler os sikre på, at de vil trives stabilt også i fremtiden. Det mener man traditionelt, at man kan være mere usikker på, når det drejer sig om træarter, der indføres fra helt andre egne af jordkloden. Som f.eks. lærk fra Japan, ædelgran fra Calabrien, nordmannsgran fra Kaukasus, douglasgran fra Nordvestamerika eller rødegran fra Nordøstamerika.

Et andet hovedargument er, at eftersom de hjemmehørende træarter har været en del af den danske natur i så mange år, så er der opbygget en mangfoldig flora og fauna, der lever omkring eller på disse træarter, således insekter, svampe, laver m.fl. Mens de indførte træarter kun i mindre omfang medbringer en ligeså stor biodiversitet.

Grænsen mellem hjemmehørende og fremmede træarter er uklar og kunstig

Forskerne forsøger i deres undersøgelse at undersøge, hvorledes øget brug af fremmede træarter (exoter) kan bidrage til mere sunde og produktive skove – uden at man sætter økologiske eller sociale hensyn over styr.

De tre forskere siger for det første, at grænsen mellem hjemmehørende og fremmede arter slet ikke er klar. Som eksempel nævner de hasselen, som alle opfatter som en

Her en eksot, det vil sige en ikke-hjemmehørende, fremmed, indført træart: Rødgranen – en nyttig og vigtig, men også en noget udskældt træart. Den ser her rigtig sund ud – som de fleste steder. Der er dog risiko for, at den på lang sigt vil komme i problemer pga. den globale opvarmning. Der er ca. 94.000 ha med rødgran i Danmark.

Her er en anden eksot: Cypres. Den ser også sund ud. Cypres har vist sig at være den træart i vores træartsforsøg, der klarede sig bedst i de store storme, hvor den holdt sig fremragende på benene. Dens produktion er ikke meget større end bøgens, men den er nyttig i en række sammenhænge.

rigtig `dansk` art. Men undersøgelser har vist, at den formodentlig blev indført af mennesker engang i tidlig holocen. Den trives fortrinligt – man siger, at den er fuldt naturaliseret. Noget tilsvarende gælder ahornen.

Et vigtigt aspekt i den forbindelse er, at de nordiske skove er meget artsfattige sammenlignet med de fleste andre skovregioner. Det skyldes isen, som dækkede Skandinavien i mere end 150.000 år, og som først smeltede bort for omkring 12.000 år siden. Det tager lang tid for nye træarter at indvandre efter en sådan hændelse. I tidligere mellemistider havde vi betydeligt flere træarter her, blandt andet tsuga, valnød, sumpcypres, sequoia, tulipantræ, ægte kastanje m.fl. Forskerne skriver således:

“Når man betænker vores geologiske historie, vil listen over træer, der er egnede til at gro her i de nordiske lande, indeholde mange arter og slægter, som ikke længere findes naturligt her – uden at dette skyldes manglende tilpasning eller dårlig konkurrenceevne. Det støtter den tanke, at plantning af arter fra Nordamerika og Asien absolut kan være relevant med henblik på øget produktivitet og skovdyrkningsmæssig fleksibilitet”.

Klimaændringer bør føre til andet træartsvalg

Både vi som praktikere og forskerne konstaterer da også, at alle de ovenfor nævnte `eksotiske` træarter tilsyneladende trives fortrinligt her. Mens vi desværre – i hvert fald for en tid – har måttet vinke farvel til kernerlandske træarter som ask og elm.

Også forventningen om betydelige klimaændringer i løbet af de næste 100 år øger interessen for at inddrage nye arter eller flytte træarter i den udstrækning, de eksisterende lokale arter ikke naturligt flytter sig hurtigt nok. Forskerne skriver her:

”De fremtidige ændrede vækstbetingelser forventes at resultere i betydelige ændringer i artssammensætning og vegetationstyper i Europa. Disse ændringer stiller spørgsmålstejn ved den sikre forvisning hos mange, at de hjemmehørende arter vil klare sig bedre i fremtiden end introducerede arter”.

Hvor stor en del af vore skove er p.t. med indførte arter?

Det lykkedes som bekendt vore forfædre at fjerne stort set al skov i Danmark – kun 2-3% var tilbage år 1800. Derfor er de danske skove i dag resultatet af en kæmpe

Her er en hjemmehørende, en rigtig dansk træart: Bøg. Den kom til landet sydfra ca. 1500 år før vor tidsregning. Siden da har den med ret stort held arbejdet på at udkonkurrere en anden hjemmehørende træart: Eg.

tilplantningsindsats. I denne har man langt hen ad vejen følt sig fri til at anvende de træarter, der overlevede og trivedes bedst. Man begyndte godt nok med de hjemmehørende arter som birk, bøg og eg, men succes fik man først, da man tog de indførte arter som bjergfyr og rødgran i anvendelse.

Den seneste skovtælling viser, at 47% af de danske skove i dag er bevokset med eksoter. Til sammenligning er de tilsvarende tal i Finland 0,1%, i Norge 5% og i Sverige 18%. Men i Island, som også har måttet starte forfra med skovrejsning, er andelen af eksoter så høj som 78%.

Grunden til den relativt store andel eksoter i Danmark har været disses bedre succes under vanskelige forhold (f.eks. ved tilplantning af hederne – se sidste nummer af *Skovdyrkeren*). Eller det har simpelthen været for at opnå en større tilvækst. I de officielle træartsforsøg vokser de hyppigst anvendte eksoter (alle nåletræer) med 15-17 ton tørstof/ha/år, mens vore hjemlige arter som bøg og eg kun producerer 4-8 ton. (Se også skovri-der Brüels tal fra Frijsenborg-skovene på side 13).

Men hvad med biodiversiteten – tager den skade?

Forskerne behandler fire bekymringer, man kunne have. Den første går på, om de indførte træarter kunne blive invasive, dvs. sprede sig og udkonkurrere den eksisterende, naturlige vegetation. Det er ikke erfaringen. I Arboretet i Hørsholm er samlet mere end 2.000 arter af træer og buske. Kun fire af disse har vist sig at have invasive egenskaber: *Rosa rugosa*, glansbladet hæg (*serotina*), gyvel og bjergfyr. Men problemet er meget lille.

Den anden bekymring kunne være, om nogle af de indførte arter vil hybridisere (blande sig) med originale, danske arter. Der findes få eksempler i ask og eg (sydeuropæisk *augustofolia*-ask kan krydse med almindelig ask, og en ligeledes sydeuropæisk eg (*Quercus pubescens*) kan krydse med vores vintereg). Men forskerne afviser, at det er et betydende problem.

Endelig er der problemstillingen med biodiversiteten. Her er der ting, der taler både for og imod, men måske overraskende konkluderer forskerne, at fordelene

er større end ulemperne, og at introducerede træarter i nogle tilfælde og for nogle artsgruppers vedkommende øger den samlede biodiversitet.

Konklusion

Samlet set er konklusionen, at det ikke alene må betragtes som acceptabelt – det er oven i købet fornuftigt og nødvendigt med øget brug af eksoter i nordisk (inkl. dansk) skovbrug. Blandt andet for at imødekomme behovet for biomasse i fremtidens samfund og for at sikre skovenes sundhed.

Men det skal naturligvis ske med fornuft og følsomhed. Så vi ikke slipper nye invasive arter løs, og så det ikke medfører introduktion af nye sygdomme og skadevoldere. Endelig anbefaler de tre forskere, at der tages hensyn til evt. nye arters påvirkning af landskabet.

Bøg og eg er naturligvis stadig gode og værdifulde træarter i de danske skove, og de skal stadig anvendes bredt. Men den meget grundige gennemgang, som de tre forskere har foretaget (83 litteraturhenvisninger!), betyder i hvert fald, at du under ingen omstændigheder behøver at have dårlig samvittighed, når du planter et nåletræ i din skov. Tværtimod. (Men når du gør det, så husk at følge de til enhver tid givne proveniensanbefalinger).

Summa summarum: Plant, hvad der trives, og hvad der passer dig!

(phi@skovdyrkerne.dk)

Kilde: Erik Dahl Kjær, Albin Lobo og Tor Myking: The role of exotic tree species in Nordic Forestry. Scandinavian Journal of Forest Research. 2014

www.skovdyrkershop.dk

Vinterens sidste måned er tid til regulering af rovvildt. På www.skovdyrkershop.dk finder du, hvad du skal bruge.

Fælde til ræv og mårhund	649,-
Fælde til mår og mink	495,-
Komplet kunstgrav i beton	2.995,-
Foldbar skydestige der nemt kan flyttes til det helt rigtige sted – perfekt til februars regulering af ræv!	1.695,-

Levering 149,- Alle priser inkl. moms.

For yderligere info se www.skovdyrkershop.dk eller kontakt vildtforvalter Asbjørn Hellesøe-Jensen på tlf: 25 14 47 47 eller mail: ahj@skovdyrkerne.dk.

Lille ejendom – stort udbytte

Skovdyrkeren besøgte i december en lille skovrejsningsejendom i Odenses nordlige udkant. Her har man på 6,5 ha foruden en solid træproduktion en herlig natur, som udnyttes til fasanopdræt, hundetræning og rekreation.

Skovfoged Børge Nissen og skovejer Thomas Odbjerg. I baggrunden ses en af de mange granholme i egen.

Det sidste er muligvis begrænset. Det bliver vist ikke mange timer på ryggen, når man ud over et fuldtidsarbejde, skovpasning og jagt skal have sine Springer Spaniels kåret som Danmarks bedste (hvad man fik sidste år).

Thomas Dyre Odbjerg købte i 1989 en lille landbrugs-ejendom på 6,5 ha. Der var tale om én stor pløjemark uden mange formildende omstændigheder. Men jorden var god, og med en beliggenhed op til statsskov var der gode muligheder for at lave en mere spændende ejen-

dom. Derfor blev der sammen med HedeDanmark søgt om skovrejsningstilskud til de 5 ha. Der blev givet de højeste tilskud, da der var tale om bynær beliggenhed og et vandindvindingsområde. Det var også dengang, man stadig fik 20-årig indkomstkompensation.

Da der skulle plantes i 2002, var Skovdyrkerne Fyn imidlertid billigst, og siden da har der udviklet sig et tæt samarbejde med skovfoged Børge Nissen – der i øvrigt også har en svaghed for den samme race af ivrige og ap-porterende jagthunde.

Skoven – en kommende egeskov

Skovrejsningen blev lavet som en blandskov med eg som hovedtræarten, som det er gjort mange steder i de sidste 20-25 år. Egen vil give en lys skov med mulighed for en god undervækst af buske og urter.

Som noget særligt er der spredt over hele skoven sat grupper af nåletræ. 50-100 træer i hver gruppe med fortrinsvis rødgran og grandis. Disse grupper holdes hårdt tyndet, så de beholder deres krone til jorden, og visse af rødgranerne er topkappede af samme grund. Det virker godt – både æstetisk, læ-mæssigt om vinteren og jagtmæssigt.

Herudover er der i løvtræet også sat en del spredt cypres og douglasgran. De sidste ønskes opstammet med henblik på produktionstømmer. De blev dog noget presset under stormen i 2005, og en del har fået det kendte basalsvaj. Børge Nissen forsøger at overtale Thomas Odbjerg til også at opstamme udvalgte af de fine ege samt de indblandede kirsebær. Metoden 'Forceret Kvalitets Løvtræ' giver relativt hurtigt tykke og knastfrie kævler.

Vi bemærker, at den eneste adgang fra offentlig vej er over Thomas Odbjergs gårdsplads. Det giver god styr på, hvem der bevæger sig rundt på matriklen.

Er der noget, man har fortrudt eller har villet lave anderledes? Askesygen kunne jo ikke forudses. Heldigvis har man ingen rene askebevoksninger, så det lever man med. Men der blev brugt en del birk som ammetræ. Hvis det var nu, ville Thomas Odbjerg i stedet have brugt mere lærk. En nabo har nu taget de fleste af birkene som sankebrænde, og deres ammetræsvirkning er heller ikke nødvendig mere. Og især lind vil Thomas Odbjerg ikke plante mere af. De tveger sig, de klemmer deres naboer, og veddet er let og ikke til så meget. De kan dog skæres ned og derved give en fin underetage under egene.

Pasning

Indtil videre har man klaret sig med selvhuggere. Generende ammetræer er taget bort, og der er lavet spor i samtlige bevoksninger. Til de fremtidige tyndinger overvejer Thomas Odbjerg at anskaffe en lille flihhugger. Der

Medlem af Skovdyrkerne

Odbjerg Skovbrug

Navn og beliggenhed:	Odbjerg Skovbrug, skovrejsningsejendom med bolig i Odenses nordlige udkant.
Ejer:	Hanne og Thomas Odbjerg
Ejendommens størrelse:	6,5 ha
Driftsformål:	En økonomisk fornuftig ramme om familiens liv med træproduktion, jagt og herlighed. Vigtigt, at man føler, at man har etableret noget varigt for eftertiden.
Medlem siden:	2002 af Skovdyrkerne Fyn
Bruger Skovdyrkerne til:	Planlægning, rådgivning, plantning (skovrejsning) og nu tynding (flihhugst).
Medlem fordi:	"Det er nødvendigt at få fagfolk ind over, hvis det skal være professionelt. Jeg kender Skovdyrkerne fra tidligere, hvor jeg i en kort periode var skovarbejder hos skovfoged Mengel, Skovdyrkerforeningen Sydfyn. Jeg kender desuden skovfoged Børge Nissen fra hundearbejdet".

Odbjerg Skovbrug – medlem af Skovdyrkerne Fyn siden 2002.

kan fås en kinesisk model, som tager træer op til 20 cm, for 15.000 kr. En del af denne flis kunne med fordel anvendes i ejendommens pilefyfyr.

Det er aftalt, at skovfoged Børge Nissen i 2015 vil give Thomas Odbjerg et lille kursus i hovedtræmærkning. Eftersom der tyndes løbende i forhold til flisproduktionen, bliver det vigtigt at sikre de gode hoved- og fremtidstræer.

Åbne arealer

Åbne arealer er positive – både for det æstetiske indtryk, for biodiversiteten og for jagten. Fra starten holdt man ca. 10% fri for tilplantning. Ved en senere skovlov har man fået mulighed for at åbne op på yderligere 10%. De åbne arealer ligger enten i permanent græs eller bliver anvendt som vildtagre. Begge anvendelser har i øvrigt givet lidt problemer i forhold til myndighederne (se boks).

To gravede søer giver liv på den tidligere landbrugsejendom. Denne sø gav desuden 160 krebs sidste år.

Vildtagrene gav problemer med indkomstkompensationen.

Myndighedskrav

Der har været et par kollisioner med myndighederne undervejs. En kontrolopmåling af arealerne i 2014 (hvor i deltog i alt 8 personer fra EU og de danske myndigheder) afslørede en arealfejl på 9% (0,4 ha), hvilket gav krav om en mindre tilbagebetaling samt et tilsvarende beløb i bøde.

Det har endvidere været påtalt, at der var anlagt vildtagre på en del af det åbne naturareal på 0,7 ha, hvor der også gives indkomstkompensation, samt på tre små arealer inde i skoven. Desuden var naturarealet omkring søen slået med en brakpudser, så det fremstod som en græsplæne snarere end som et naturareal.

Vedrørende det sidste er det Naturstyrelsens opfattelse, at en ekstensiv slåning for at holde opvækst borte er tilladt, men en intensiv slåning flere gange om året (eller høslet eller afgræsning) ikke er tilladt. Dette areal udgår derfor af indkomstkompensationen.

Vedrørende vildtagrene oplyser Styrelsen, at der på åbne naturarealer med indkomstkompensation ikke må etableres vildtagre. Vildtagrene inde i skoven er i orden i forhold til skovloven, men da de er bredere end normale spor på 6 meter, betragtes også de som åbne naturarealer, der heller ikke er berettiget til indkomstkompensation.

Der bliver dog ikke tale om tilbagebetaling, men tilskuddet bortfalder fremadrettet for disse arealer (0,27 ha).

Pas på SKAT

Især på små ejendomme, som samtidig indeholder en bolig, skal man være opmærksom på faren for at blive bedømt som hobby-skovejer af SKAT. Det vil i givet fald betyde, at eventuelle udgifter/underskud i skoven ikke kan fratrækkes i anden indkomst. Vær derfor omhyggelig med, at de udgifter, der medtages i regnskabet, kan afholdes med henblik på at skabe fremtidige indtægter. Eksempelvis bør udgifter i forbindelse med jagt, som ikke lejes ud, afholdes af privatkontoen.

Princippet er altid, at skoven skal drives med det formål at give overskud på længere sigt. Det er dog oplagt, at helt unge skovrejsningsejendomme ikke kan forventes at give overskud. Men det er vigtigt, at den kommer til det så hurtigt som muligt.

Fasanopdræt

Som nævnt opdrættes og udsættes 50-100 fasaner hvert år. Der købes 6-ugers kyllinger (og tilhørende 2 hvide italienerer) omkring 1. august. I begyndelsen fodres med rent kyllinge-voksefoder. Dernæst hvede og knækket majs. Til sidst hvede og hele majs. Der åbnes langsomt ud til den omgivende skov, hvor fasanernes bevægelse i begyndelsen styres ved udlægningen af foder.

Nu fodres med en fodertønde med tidsstyret udsmidning af majs 1-2 gange om dagen (syv sekunder pr. gang). Strømmen er fra batterier plus et lille solpanel (BilTema).

Indtil dags dato først i december har man kunnet skyde så meget som 40% af de udsatte fugle. Man er så heldig, at det tilgrænsende stykke statsskov er udlagt som hundeskov. Det betyder, at fasanerne ikke forsvinder den vej.

I denne voliære i en egebevoksning opdrættes 50-100 fasaner hvert år.

Alt i alt en herlig ejendom, som kombinerer en fornuftig træproduktion med at være en fin ramme for familiens liv og naturnære fritidsaktiviteter.

(phi@skovdyrkerne.dk, inkl. fotos)

**Der er flere værdier
i din skov, end du tror!**

Tilmeld dig
Skovdyrkerens
nyhedsbreve på
skovdyrkerne.dk

SKOVDYRKERNE

Kontakt os – så har du fagfolkene på din side!